

LK 1:

Mõtestatud sotsiaalse innovatsiooni panus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisse Euroopas

EAPN'i INFOVOLDIK

EAPNi ELi Kaasamisstrateegiate töögrupp
Sotsiaalse innovatsiooni tööühm
Veebruar 2016

EUROOPA VAESUSEVASTANE VÖRGUSTIK
RÉSEAU EUROPEEN DES ASSOCIATIONS DE LUTTE CONTRE LA PAUVRETÉ ET L'EXCLUSION SOCIALE
BOULEVARD BISCHOFFSHEIM 11, 1000 BRUSSELS TEL: 0032 2 226 58 50 – FAX : 0032 2 226 58 69

LK 3:

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Milleks infovoldik sotsiaalsest innovatsioonist?.....	4
Kuidas antud väljaanne koostati?	4
EAPN'i sotsiaalse innovatsiooni definitsioon	5
Sotsiaalse innovatsiooni poolt pakutavad võimalused.....	6
Sotsiaalse innovatsiooni riskid ja ohud	7
KONTROLLNIMEKIRI -	
Heade sotsiaalse innovatsiooni praktikate kindlakstegemise ja rakendamise kriteeriumid.....	9
Head sotsiaalse innovatsiooni praktikad EAPN'i liikmesriikide näitel.....	11
Belgia	11
Soome	12
Ungari	13
Portugal.....	14

Kasutatud fotode autorid: Kaas – SALT projekti raames loodud kodutute kunst. EAPN Portugali foto. Lk 7 - VerkoNikkarit OSK ühistu peakorter. EAPN Soome foto. Lk 8 – Vaesed vaeste eest project. SozialMarie arhiivi foto, antud EAPN Ungari poolt. Lk 10 – Adrien Lecouturier tehtud foto As Vozes do Silêncio projektist, antud EAPN Portugali poolt. Lk 11 – CASO projekt– La Louvière keskus. Frédéric Pauwels'I foto, antud EAPN Belgia poolt. Lk 12 –VerkoNikkarit OSK ühistu poolt pakutavad teenused. EAPN Soome foto. Lk 13 – Vaesed vaeste eest project. SozialMarie arhiivi foto, antud EAPN Ungari poolt. Lk 14 – NPISA logo. EAPN Portugali foto.

LK 4:

SISSEJUHATUS

Milleks infovoldik sotsiaalsest innovatsioonist?

Euroopa seisab praegu silmitsi suureneva vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ning elamistingimuste halvenemisega. ELis on umbes 125 miljonit inimest, kes elab vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus, mis vastab 24,8% -le kogu elanikkonnast (Eurostat, 2014: 27). Sellega seoses muudab EL oma Euroopa 2020 vaesuse vähendamise eesmärgi, kuna 2012. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus umbes 6,2 miljonit inimest rohkem kui kaks aastat enne, kui eesmärk vastu võeti. Samuti on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise klassikalisi sotsiaalse kaitse vahendeid järsult kahjustatud kokkuhoiumeetmetega, mille tõhususe osas on väljendatud tugevat muret.

Sotsiaalne innovatsioon on (osaliselt reaktsioonina kokkuhoiumeetmetele) muutunud ELi poliitilises raamistikus üha olulisemaks, olles valitsuste viisiks suurema erastamistegevuse ja sotsiaalteenuste liberaliseerimise kaudu riigivõla ja kulutuste piiramisvahendiks. Osaliselt tõstab sotsiaalne innovatsioon teadlikkust, et vanad lahendused (nii turu- kui ka valitsus-) vajavad uusi alternatiive, ning et rohujuuretasandi organisatsioonid suudavad selliseid lähenemisviise välja töötada.

Selles kontekstis peavad vaesuse vastu võitlevad mittetulundusühingud läbi viima sotsiaalset kaasatust edendavaid ja vaesuse vähendamisele kaasa aitavaid sotsiaalseid uuendusi, mitte aga toetama iga hinna eest innovatsiooni või uusi lahendusi, sest see võib vaesust, raskusi ja marginaliseerumist hoopis suurendada. Käesoleva infovoldiku eesmärk on selgitada, millised konkreetset sotsiaalseid uuendused on positiivsed ja aitavad oluliselt kaasa sotsiaalse ühtekuuluvuse, elukvaliteedi ja heaolu parandamisele Euroopas ning aitavad saavutada Euroopa 2020 strateegia vaesuse vähendamise eesmärgi.

EAPNi liikmed tunnistavad vajadust töötada välja süstemaatilisem lähenemisviis sotsiaalsele innovatsioonile praeguse ELi poliitikamaastiku raames, et võimaldada EAPNi liikmetel selliste protsessidega tegeleda, ning et saavutada konsensus selle kohta, millist sotsiaalset innovatsiooni peetakse soovitavaks, kasulikuks ja mida tasub edendada ja jätkata. Lisaks positiivse sotsiaalse innovatsiooni määratlemisele vaesusevastaste organisatsioonide vaatepunktist, on selle infovoldiku eesmärk anda ülevaade selle uue lähenemisviisiga kaasnevatest ohtudest ja võimalustest, kuna uut toetust selles valdkonnas ei tohiks kasutada selleks, et õnnestada riigi suuremahulisi kohustusi ja vastutust sotsiaalse kaasatuse ja universaalteenuse tagamise eest.

Kuidas antud väljaanne koostati?

Käesoleva infovoldiku koostas EAPNi ELi Kaasamisstrateegiate töögrupi volitusel EAPNi Sotsiaalse innovatsiooni töörühm (SITF). See sisaldab EAPNi hea või tähendusriikka sotsiaalse innovatsiooni definitsiooni, ülevaadet sotsiaalse innovatsiooni raamistiku pakutavatest võimalustest ja ohtudest ning hea sotsiaalse innovatsiooni tava kriteeriumide kontrollnimekirja, mille ülesandeks on näidata mitmeid häid näiteid EAPNi liikmete tööst oktoobris-novembris 2015. a.

Töörühma kuulusid Marijast Babović (EAPN Serbia - büroo juhataja ja peamine autor), Slavomíra Mareková (EAPN Slovakkia), Aivars Lasmanis (EAPN Läti), Elena

De La Hera (EAPN Hispaania), Loredana Giuglea (EAPN Rumeenia) ja Krisztina Jász (EAPN Ungari), EAPNi sekretariaaditeenuse osakonna juhataja Amana Ferro.

LK 5:

EAPN'i sotsiaalse innovatsiooni definitsioon

EAPNi arvates peaks sotsiaalne innovatsioon:

🕒 AITAMA KAASA VAESUSE VASTU VÕITLEMISELE NING SOTSIAALSE KAASAMISE PARANDAMISLE

Sotsiaalne innovatsioon on mõttekas ainult siis, kui see aitab kaasa vaesuse vähendamisele, heaolu parandamisele ja sotsiaalse kaasatuse edendamisele. Sealhulgas laiendades sotsiaalse tõrjutuse mõistmist, tuues esile riigi ja teiste osapoolte kohustused seoses sotsiaalsete probleemide lahendamisega. See toob teadlikkust kollektiivsetest kohustustest, eriti tänapäevases kontekstis, mida iseloomustavad arvukad väljakutsed.

🕒 KAJASTAMA SOTSIAALSETE VAJADUSTE RAHULOLU UUDSUST VEEL ÜHES JÄRGMISTEST ASPEKTIDEST:

- vajaduste rahulolu **sisu**, mis võib olla toode või teenus ja mis vastab küsimusele, mis on uudne vajaduste rahuldamisel.
- **innovatsioonimeetod**, mis võib hõlmata uusi tehnoloogiaid, kättetoimetamismeetodeid, uudseid ülesandeid täitvaid uusi organisatsioonivorme, uusi suhteid, mis vastavad vajadustele.
- **innovatsiooni osalised ja asutused**, mis võivad hõlmata vanu ja uusi osalejaid, uued sektoritevahelised partnerlussuhted, uued interdistsiplinaarsed lähenemisviisid, vajaduste rahuldamist pakkujate uued koalitsioonid (sidudes era-, avaliku ja kodanikuühiskonna sektorid), aga ka need, kelle vajadused on rahuldatud, mis vastab küsimusele, **kes** pakub ja **kellele** pakutakse sotsiaalse innovatsiooni teenuseid.

Uudsust mõistetakse suhtelises mõttes. Uudne toode, teenus, tava, mudel või organisatsioon ei pruugi olla täiesti uus, kuid **uudne konkreetnes ruumilises või ajalises kontekstis**. Kuid innovatsiooni suhtelisust ei tohiks segi ajada tavade või mudelite ülekandmisega. Toote, teenuse, tava, mudeli või organisatsiooni puhul peaks olema vähemalt osaliselt originaalset uudsust, kui neid teisest kontekstist või ajast üle tuuakse.

🕒 JUHTIMA JÄTKUSUUTLIKKE MUUTUSI

Sotsiaalne innovatsioon peaks kaasa tooma **jätkusuutlikke muutusi**, kas pikaajaliste tavade või ühekordsete sekkumiste näol, mis toovad kaasa püsivaid tagajärgi (nt romadele või sisserändajatele isikut tõendavate dokumentide andmine).

🕒 TULENEMA REAALSETEST SOTSIAALSETEST VAJADUSTEST

Innovatsioon pakub vastuseid inimeste ja kogukondade **tegelikule vajadustele** - need, mis on **hiljuti tekkinud** kontekstiliste muutuste tõttu, mida **varem ei täidetud** või vähemalt **mitte piisavalt** (tugevdades samal ajal inimõigusi, suurendades heaolu ja sotsiaalset kaasatust).

🕒 **ANDMA INIMESTELE JA KOGUKONDADELE VÕIMALUSI**

Sotsiaalne innovatsioon on tähenduslik ainult siis, kui see annab **inimestele võimalusi** ja mitte ainult otseselt - need, kes on kliendid, kasutajad või abisaajad, vaid ka kaudselt - need, kes osalevad laiemas kogukonnas, kus sekkumine toimub, ning andes seeläbi **võimalusi ka kogukondadele**.

🕒 **OLEMA ALT-ÜLES PROTSESS**

Sotsiaalne innovatsioon peab olema **alt-üles** - isegi kui algatus tuleneb ülalt, tuleb selle kavandamine, rakendamine ja seire teha rohujuure tasandil.

🕒 **TOETAMA AVALIKKE TEENUSEID, NEID ASENDAMATA**

Sotsiaalne innovatsioon peaks täiendama, aga mitte kahjustama ega asendada universaalseid avalikke teenuseid, mis on riigi vastutus.

EAPN väidab, et ainult nende kriteeriumide alusel saab uuendusi pidada tähendusrikkaks sotsiaalseks innovatsiooniks ning ELi ja riiklikud poliitilised raamistikud peaksid toetama algatusi, mis vastavad sellele määratlusele.

LK 6:

Sotsiaalse innovatsiooni poolt pakutavad võimalused

EAPN ja selle liikmed rõhutavad järgmisi sotsiaalse innovatsiooni pakutavaid võimalusi:

1. Eksperimentide ja innovatsiooni rahaline toetamine. Ilma spetsiifiliste rahaliste vahenditeta, mida pühendada uutesse riskantsetesse tegevustesse, kus esmase etapi jooksul on suhteliselt vähene tõhusus, ei ole organisatsioonidel sageli vahendeid (aeg, inimesed, ruum, töövahendid jne) või valmisolekut (tavaliselt riskide vältimisega seotud käitumine, mis on seotud muutustega, või uued alustavad ettevõtted sotsiaalmajanduses) uuenduste tegemiseks. Konkreetselt eksperimenteerimisele ja innovatsioonile pühendatud vahenditega saavad valitsusvälised organisatsioonid hõlpsamini ja paremini keskenduda teenuste pakkumise uutele lahendustele, sotsiaalmajanduse valdkonnas uute tegevuste algatamisele või muule. Tavaliselt on siiski karmid nõuded põhjalikuks hindamiseks (st juhuslikud kontrollkatsed), mille jaoks ei ole valitsusvälistel organisatsioonidel piisavalt ressursse.

2. Uued suhted, uued partnerlused. Sotsiaalse innovatsiooni kaasamine võimaldab luua kohalikul tasandil uusi suhteid, partnerlusi ja koalitsioone, et tuua teenustele ja praktikatele uusi ressursse ning uusi lähenemisviise vajaduste või majandustegevuste rahuldamiseks, kui kaalul on sotsiaallettevõtted. See suurendab kõigi kaasatud osalejate ja kohaliku kogukonna sotsiaalset kapitali, kus need partnerlused on loodud. See annab igale uute suhetega seotud partnerile võimaluse tunnustada ka erinevaid ühiseid huve ning laiendada koostöö mõjusid väljaspoole konkreetset innovatsiooni.

3. Paranenud teenused / jõudlus. Sotsiaalne innovatsioon avab võimalused parandada teavitustööd, eriti tähelepanuta jäetud kogukondades, kellel on vähe toetust teistelt struktuuridelt (nt koduhoolduse laiendamine linna- ja maapiirkondade elanikele). See aitab lahendada eelnevalt mitte toetatud rühmituste rahuldamata vajadusi (nt laiendada koduhooldust ka roma kogukondadele, kes jäeti varem nimetatud teenustest välja) või neid toetati ainult osaliselt ja ebapiisavalt. See aitab rahuldada kasutajate vajadusi kvalitatiivsematel ja asjakohasematel viisidel (nt eakate koduhooldusest kuni kombineeritud koduhoolduse ja päevakeskusteni).

4. Uued perspektiivid ja piirid. Sotsiaalne innovatsioon ergutab loovust, probleemide lahendamist, "mõtlemist väljapool tavalist raamistikku", pakkudes alternatiivseid viise probleemide lahendamiseks ja vajaduste rahuldamiseks mõnikord jäigale, ebatõhusale ja bürokraatlikule lähenemisele.

5. Valitsusväliste organisatsioonide kui uuendajate mõjuvõimu suurendamine. Sotsiaalsed uuendused parandavad juhtivate valitsusväliste organisatsioonide nähtavust ja mainet, annab neile suurema hääle ja avab ukSED, et neil oleks laiemate poliitiliste muudatuste propageerimisel ja edendamisel suurem mõju. See võib soodustada uute juhtide tekkimist kodanikuühiskonnas, samuti uusi ühendusi ja tuua uusi sotsiaalseid koalitsioone ajastutel, kus puuduvad „suured ühiskondlikud liikumised“.

6. EAPNi tugevdamine ja mõjuvõimu suurendamine. Sotsiaalse innovatsiooni kaudu saab partnerlust EAPNi liikmete vahel tugevdada. See tähendab, et riiklikele võrgustikele ja Euroopa organisatsioonidele saab anda mõjuvõimu ning erasektori

sotsiaalset innovatsiooni käsitlevate algatuste raames töötatakse välja piiriülesed liidud ja koostöö, mis võib EAPN-ile tervikuna uut jõudu anda.

7. Tegevuste ja probleemide nähtavuse suurendamine, mis muidu jäetakse poliitilistes tegevuskavades tähelepanuta. Innovaatilised praktikad vaesuse vähendamise ja sotsiaalse kaasatuse edendamise valdkonnas võimaldavad teadlikkuse tõstmist ja nähtavust teatavatel varem tähelepanuta jäetud või varjatud teemadel. Sotsiaalse kaasatuse edukas ja sisukas innovatiivne praktika võib aidata alustada arutelu laiemate rahuldamata sotsiaalsete vajaduste üle.

LK 7:

Sotsiaalse innovatsiooni riskid ja ohud

Sotsiaalne innovatsioon seisab tänapäeva Euroopa ühiskonnas silmitsi ka mitme olulise **riskiga**.

Need riskid kujutavad endast olulisi institutsioonilisi ja poliitilisi ohte, mis võivad ohustada praeguseid sotsiaalhoolekande süsteeme, asendades need väikesemahulise, lühiajalise ja väikese ulatusega innovaatiliste algatustega:

1. Poliitiline keskendumine sotsiaalsele innovatsioonile võib **kahjustada riigi kui universaalteenuse osutaja rolli**. Kui see juhtub, võidakse olulisi sotsiaalseid õigusi vähendada ja riik kaotab oma põhivastutuse nende õiguste andjana, kuna nimetatud vastutus viiakse mitmesuguste ebakindlate kohustustega osalejate kanda.
2. Sotsiaalse innovatsioonipoliitika edendamist võib kasutada **karmide kärpete õigustamiseks**. Teenuste, mis on osutunud toimivaks, kärpimiseset tulenev koormus võidakse suunata kodanikuühiskonna organisatsioonidele, kes peavad "katsetama" ja leidma (odavamaid) lahendusi, peamiselt kaasates suure hulga vabatahtlikku tööd.
3. Ehkki kolmanda, kasumi- ja avaliku sektori erinevate osalejate innustamine uuendustegevuses on põhimõtteliselt positiivne, nagu ka uute sotsiaalteenuste ja sotsiaallettevõtete turgude avamine, võib **kontrollimatu liberaliseerimine ja teenuste erastamine** põhjustada teatavate teenuste kadumiseni, ja see võib ohustada nende eelnevat kvaliteeti ja taskukohasust.
4. Teine oht tekib võimalusest, et **universaalseid sotsiaalteenuseid asendatakse sihtotstarbeliste teenustega**, eriti kokkuhoiumeetmete ajastul. Teatavate rühmade erivajaduste parema rahuldamise põhimõtte võib varjata lõksu, kus universaalteenuse osutamisest hakatakse tasakesi loobuma.
5. Sotsiaalse innovatsiooni tegevuskava võidakse kasutada selleks, et põhjendada **kodanikuühiskonna organisatsioonide rahastamise muutust projektipõhiseks**. Rahastades konkreetseid tegevusi, mida klassifitseeritakse kui „eksperimente“, lähevad kodanikuühiskonna organisatsioonide kõik ressursid nendele projektipõhistele tegevustele, kahjustades tõsiselt aktivismi, laiema perspektiivi, poliitika lobitöö ja sotsiaalse tegevusega seotud ettevõtmisi.
6. Lisaks eelnevale punktile rahastamise kohta, on tugevalt õõnestatud ka kodanikuühiskonna organisatsioonide võimekus tegutseda sotsiaalsete muutuste, solidaarsuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendajatena, **innustades rahastamise saamiseks konkurentsi, selle asemel, et**

edendada organisatsioonide vahelist koostööd ja vastastikust täiendavust.

LK 8:

Kui mõelda sotsiaalse innovatsioonipraktika kaasamisele või selle algatamisele, tuleb meeles pidada mitmeid võimalikke OHTE:

1. Poliitilise või rahalise toetuse puudumine, selge sotsiaalmajanduse õigusliku raamistiku puudumine. Isegi kui ühiskonnas on tugev innovatsioonipotentsiaal, läheb see potentsiaal ilma piisava poliitilise või rahalise toetuseta tõenäoliselt raisku. Eriti on see mure kogukondades/ühiskondades, mida iseloomustab ulatuslik poliitilise toetuse puudumine tervikliku heaoluriigi jaoks, mille raames selliseid uuenduslikke tavasid edendatakse, luuakse ja levitatakse. Probleemiks on eriti rohujuure tasandi valitsusväliste organisatsioonide rahastamise puudumine ning kasumit tootvate ettevõtete või valitsuste eelistamine.

2. Oht, et sotsiaalse innovatsiooni toetamine võib tugevdada domineerivat paradigmat, mille põhieesmärk on saavutada kõrgem tööhõive, tootlikkus ja majanduskasv, selle asemel, et tuua uusi võimalusi inimeste integreerimiseks ja nende vajaduste rahuldamiseks, käsitledes neid väärikalt ja hinnates neid rohkem, kui pelgalt tootmisüksustena.

3. Hilinenud tõhusus võib olla takistus uute teenuste või tavade aktsepteerimisel. Uuenduslikud lahendused ei tooda tihtipeale tõhusust. Neid tuleb testida, kohandada, muuta, ja see nõuab esialgsetes etappides ressursside teatud kadu. Seetõttu peaks edu hindamine toimuma pikaajalisemas perspektiivis, et anda võimalus uute tulemuste saavutamiseks. Sellele vastupidiselt on projekti raamistikud või tavapärased hindamisraamistikud lühiajalised, mis ei luba selliseid viivitusi.

4. Erahuvide vastandamine võib kujutada endast tõsist takistust sotsiaalsetele uuendustele, eriti valdkondades, kus teatavad teenused on hästi varustatud ja osadel osalejatel on traditsioonilised eelised vahendite või muude vajalike ressursside kasutamisel.

5. Vana mõttelaad, eriti inimestel, kes otsustavad poliitika ja rahaliste vahendite üle, aga ka inimestel, kes on potentsiaalsed teenusepakkujad või -kasutajad. Sageli on inimesed kinni vanades eelarvamustes, väärtustes ja normides, kuid innovaatilised lahendused nõuavad nendes mõttelaadides muutusi.

6. Kindlate algatuste puudulik järelkontroll, mis tõstab sageli asjata ootusi, valmistades kasutajatele ja/või abisaajatele projekti lõppedes pettumuse.

7. Tegevusulatuse suurendamise ebaõnnestumine tänu otseste huvide sekkumisele, konkreetse konteksti tähelepanuta jätmise või muude põhjused, mis muudavad oluliselt esialgse teenuse/praktika olemust. Kasutajate vähene kaasatus ning nende vajaduste ja huvide eiramine on ka tegurid, mis aitavad kaasa tegevusulatuse suurendamise ebaõnnestumisele.

LK 9:

KONTROLLNIMEKIRI -

Heade sotsiaalse innovatsiooni praktikate kindlakstegemise ja rakendamise kriteeriumid

Kirjeldatud riskide ja ohtude vältimiseks pakub EAPN välja selle määratluse kohaselt hea sotsiaalse innovatsiooni kriteeriumide loetelu. Nende kriteeriumide kontrollnimekiri kujutab endast sotsiaalse innovatsiooni praktilist definitsiooni, mistõttu hõlmab see samu elemente üksikasjalikumalt ja praktiliselt määratletud viisil.

EAPNi arvates hõlmavad need kriteeriumid:

1. Efektivne vaesuse vähendamine ja sotsiaalse kaasatuse parandamine. Innovatsioonipraktika aitab otseselt või kaudselt kaasa vaesuse vähendamisele, heaolu parandamisele, inimõiguste teostamisele ja väärikale elule. Selle mõju võib olla üksikisiku tasandil või grupi, kogukonna või ühiskonna tasandil.

2. Uudsuse tüübid ja suhtelisus. Innovaatiline praktika peaks olema mõnevõrra uudne ühes või mitmes järgnevas aspektis:

a. Uue vajaduse tuvastamine, mida teenuste või toodete kaudu varem ei rahuldatud.

b. Uue toote või teenuse pakkumine, mis vastab tõelistele vajadustele (üksikisiku, kollektiivi, kogukonna, uue või vana).

c. Tegutsemistavade uued lähenemisviisid (teenuste tootmine, teenuste pakkumine), mis võivad hõlmata uusi tehnoloogiaid või uusi organisatsioonivorme või uusi suhteid.

d. Innovatsiooni algatusse on kaasatud uued osapooled, kes varem ei olnud asjaga seotud.

3. Kasutajate mõjuvõimu suurendamine. Hea praktika peaks toetama ja stimuleerima mõjuvõimu suurendamist, vastates kasutajate vajadustele, selle asemel, et pakkuda ainult passiivset tuge. Selles mõttes peaks sotsiaalse innovatsiooni hea tava sisaldama altpoolt tulevat lähenemisviisi. See peaks juhendama nende algatanud inimeste täielikust omandiõigusest, olema osaluspõhine või vähemalt kasutaja vajadustele vastav, olema loodud kodanikuühiskonna organisatsioonide või kodanike ideedest või, kui praktikat rakendatakse "ülalt alla" (autoriteedi otsusega), peab see omandama alt-üles omandiõiguse ja toetuse, kohanedes vastavalt kogukonna vajadustele ja kontekstile.

4. Kogukondade tugevdamine. Tähenduslik sotsiaalse innovatsiooni praktika peaks suurendama sotsiaalset kapitali - tooma uusi osalejaid, ehitama uusi partnerlusi, ühendama ühiskondlikke suhteid viisil, mis maksimeerib kasutajate/abisaajate osalust.

5. Kodanikuühiskonna organisatsioonide mõjuvõimu suurendamine. Positiivne uuenduslik praktika peaks tõstma kodanikuühiskonna organisatsioonide mainet ja mõju, suurendama nende suutlikkust, looma uusi juhte ning võimaldama kodanikuühiskonna organisatsioonidel rohkem toetada sotsiaalpoliitika paranemist tervikuna.

6. Jätkusuutlikkus. Innovaatilised praktikad peaksid olema jätkusuutlikud, mitte ühekordsed sekkumised, mis ei tooks endaga kaasa järelmeetmeid või püsivaid/pikaajalisi muutusi. Üksikuid tegevusi, mis on lõpetatud pärast katseperioodi või pärast projekti rahastamist, ilma et nad oleksid teinud püsivaid muudatusi, võib

pidada eksperimentideks või pilootalgatusteks, kuid mitte innovatsiooniks. Jätkusuutlikkus tähendab ka püsivat organisatsiooni, mis suudab luua vajalikke ressursse, et säilitada tegevus pikema aja vältel. Sotsiaalsete ettevõtete puhul peaksid head praktikad näitama mitte ainult finantsilist jätkusuutlikkust, vaid ka jätkusuutlikku ärimudelit tervikuna.

LK 10:

7. Ülekantavus / kohanemisvõime. Hea sotsiaalne innovatsioon toob kaasa mõju väljaspool üksikjuhtumit, kus see genereeriti. See pakub võimalusi üle kanda, kohandada teiste rühmade või kontekstiga ja luua suuremat mõju. Mõned tavad peaksid olema püsivad, et nad muutuksid taastootes innovatsiooniks - kuid seda praktikad ei ole vaja algupäraselt reprodutseerida, seda saab muuta, kohandada, kuid põhitehnoloogia peaks jääma.

8.Vastutavus. Hea sotsiaalselt innovatiivne praktika peaks olema läbipaistev, kogukonna tasandil piisavalt nähtav, asjakohase sise- ja välishindamisega, lõppkasutajate tagasiside mehhanismide ja mõju hindamisega enne ja pärast selle rakendamist.

9. Ta peab panustama hoiakute, mõttemaailmade ja väärtuste positiivsetesse muutustesse. Hea praktika suurendab teadlikkust sotsiaalsetest probleemidest, kaasatuse parandamise võimalustest, suurema heaolu ja haavatavate rühmade paremini integreeritava kasu kohta. See muudab väärtusi, norme, teiste tajumist, vähendades gruppidevahelist sotsiaalset lõhet, edendades samal ajal solidaarsust ja ühtekuuluvust.

10. Täiendab, kuid ei asenda, universaalteenuseid. Sotsiaalse innovatsiooni head tavad ei pea asendama terviklikke ja universaalseid riiklikke teenuseid.

LK 11:

Head sotsiaalse innovatsiooni praktikad EAPN'i liikmesriikide näitel

Belgia

1. Identifitseerimisandmed

Riiklik võrgustik / Euroopa organisatsioon: Belgia vaesusevastane võrgustik (BAPN)

Kontaktinfo: Frank Vanbiervliet, frank.vb@skynet.be

2.Praktika lühikirjeldus

CASO: Centre d'Accueil de Soins et d'Orientations ("Hoolduse ja orientatsiooni keskus") on organisatsiooni « **Médecins du Monde** » välja töötatud algatus. Selle (tervise) hoolduse algatus püüab ennetavalt leida ja toetada kõige haavatavamaid inimesi, kellel sageli ei ole või on raske saada juurdepääsu tervishoiule ja muud liiki hooldusele. Sealhulgas kodutuid, migrante, kes ei ole dokumenteeritud ning teisi selliseid grupe.

Algatus pakub mitmesuguseid teenuseid, alates esmaabi andmisest kuni meditsiiniliste, psühholoogiliste, sotsiaalsete, administratiivsete ja muude küsimuste toetamiseni.

3. Selgitage lühidalt, kuidas kirjeldatud tegevus vastab kontroll-loendis esitatud kriteeriumidele

- ⌚ CASO-I on otsene mõju (väga) kõrvale jäetud gruppide heaolule ja kaasamisele, seistes silmitsi mitmesuguste keerukate takistustega.
- ⌚ Lähenemine on kõikehõlmav, samas individuaalselt kohandatud ja ennetav, mis on väga uuenduslik.
- ⌚ Teine uuenduslik aspekt on koostöö teiste teenuseosutajatega (näiteks kultuuriline vahendus).
- ⌚ Lisaks ise teenuste osutamisele on CASO aktiivne propageerimistegevus jätkusuutlike struktuurimuutuste saavutamiseks.
- ⌚ CASO pakub koolitust ja korraldab osalusgruppe.

4. Täpsustage, kas on olemas järelmeetmed

Belgias on praegu 4 CASO'd: Brüssel, Antwerpen, La Louvière, Oostende.

5. Täiendav informatsioon

Need keskused pakuvad väga uuendusliku lähenemis- ja tööviisiga kvaliteetseid teenuseid, mis muudab need kättesaadavaks inimestele, kelleni on tavaliselt raske jõuda ja kellel sageli ei ole juurdepääsu ravile või tugisüsteemile. Keskused vastavad vajadusele, mida ei tohiks esiteks eksisteeridagi, kui Belgia tervishoiusüsteemid oleksid kõigile riigis elavatele inimestele kättesaadavad ja kaasavamad. Juurdepääsu peaks tõhustama, kõrvaldades nii finants- kui ka administratiivsed, samuti psühholoogilised ja sotsiaalsed takistused. Seda tüüpi terviklikku lähenemisviisi ja teavitustegevust tuleks süvalaiendada. Loe lisaks siit: <http://www.medecinsdumonde.be/belgique/3-centres-daccueil-de-soins-et-dorientation>

LK 12:

Soome

1. Identifitseerimisandmed

Riiklik võrgustik / Euroopa organisatsioon: EAPN Soome

Kontaktinfo: Marja-Leena Pellikka, pellikka@manna.fe , +358 50 599 6659

2. Praktika lühikirjeldus

VerkkoNikkarit OSK (ühistu) on projekt, mida juhib ühendus Manna ry, mis on tegutsenud viimased 20 aastat. Sellel oli kaks peamist eesmärki: 1) vajalike teenuste pakkumine ja 2) töökohtade loomine. Samuti aitas ühendus luua mitte ainult tööhõivet, vaid ka kohalikul tasandil kolmanda sektori (sotsiaalmajandus) uut ettevõtlust ja tegevusi. See ei ole kunagi olnud enesestmõistetav, et see tegutseb pelgalt projektiorganisatsioonina või tööturu vahendajana. Teedrajav roll on selgelt näha Nastolas rakendatud "sotsiaalse lepingu mudelil", samuti uurimis- ja arendustegevuses osalemises, mis käsitlevad teenuste pakkumist Soome maapiirkondades. Vastavalt Soome õigusaktidele on ühistu klassifitseeritud Tööintegratsiooni sotsiaallettevõtteks.

3. Selgitage lühidalt, kuidas kirjeldatud tegevus vastab kontroll-loendis esitatud kriteeriumidele

Ühistu oli innovaatiline, kuna lõi platvormi, kus eri võimetega töötud said kokku tulla, et moodustada liikmetel põhinev, demokraatlik sotsiaalne ettevõtte ning kus kõigil 20 liikmel õnnestus saada täis või osalise ajaga töö. Ühistu ühendas kohaliku kogukonna, kes vajasid erinevaid teenuseid, töötutega, kes otsisid tööd. Samuti töötas see ka mõttekoja sarnaselt, et leida oma liikmetele rohkem töövõimalusi. Eesmärk oli muuta ka kogukonna suhtumist, mis puudutab erinevat tüüpi tähendusliku ja oluliste tööde väärtustamist, mida töötud ja erivajadustega inimesed saaksid teha. See ühistu lõi nii töökohti, kui pakkus ka kvaliteetseid teenuseid maapiirkondades.

4. Täpsustage, kas on olemas järelmeetmed

Kuigi VerkoNikkarit mängis olulist rolli kogukonna püsivate muutuste loomisel, ei olnud tal lubatud jõuda etapini, kus see oleks iseenesest majanduslikult jätkusuutlik. Ühistu lõpetas töötamise, kui riigi rahaline toetus võeti tööhõive eelarvete kärpimise tõttu tagasi. "Oleme alati leidnud võimaluse ellu jääda, hoolimata süvenevast majanduskriisist ja kõigist takistustest. Teises sotsiaalses olukorras oleksid kvantitatiivsed tulemused võib-olla olnud paremad, kuid võimet jätkata (sotsiaalse ettevõttena) võib pidada mõistlikuks saavutuseks."

5. Täiendav informatsioon

- ✓ <http://www.verkkonikkarit.fi>
- ✓ www.manna.fi
- ✓ <http://www.tyonraivaaja.com/>

LK 13:

Ungari

1. Identifitseerimisandmed

Riiklik võrgustik / Euroopa organisatsioon: Ungari vaesusevastane võrgustik (HAPN)
Kontaktinfo: Géza Gosztonyi, gosztonyi@bszf.hu

2. Praktika lühikirjeldus

Inimesed, kes tunnevad vaesust, kuna nad on selles elanud, saavad võimaluse jätta raskused maha ja samal ajal kasutada oma otsest kogemust teiste aitamiseks. Budapesti Piirkondliku Sotsiaalhoolekande Keskuse juhitud projekt "Vaesed vaeste eest" tunnistab, et „vaesuse kogemus“ on sarnane kutsealasele kogemusele kui oskusele ning tutvustab seda professionaalses kontekstis, st kui tasulisi teadmisi, et töötada välja paremad meetmed vaesuse vähendamiseks. Isiklik kogemus vaesuses elamisest on teadmispõhine, mida saab ära kasutada osalejate ja ühiskonna aitamiseks. Projekt sai laialdase meediakajastuse. Samuti loodi blogi osalejate koolituse ja kogemuste kohta.

3. Selgitage lühidalt, kuidas kirjeldatud tegevus vastab kontroll-loendis esitatud kriteeriumidele

Uudsus seisneb selles, et vaesuses elamise kogemust käsitletakse kui oskust ja töövahendit. Selline lähenemine tugevdab üksikisikuid, suurendades kaasatud inimeste enesehinnangut, aga ka kogukondi, pakkudes eeskujude teistele vaesuses

elavatele inimestele. Projekt põhineb kogukonna juhtide koolitamisel ja mõjuvõimu suurendamisel, võimaldades vaesuse all kannatavatel inimestel oma õiguste eest seista. Koolitusmaterjal koosnes isiklikust osast, keskendudes osalejate individuaalsetele elulugudele. Samuti käsitleti ka mitmeid olulisi valdkondi, kus vaesuses elavad inimesed võivad kogeda ebasoodsamaid tingimusi (nt haridus, tervishoid, sotsiaalsed ja kodanike õigused jne). Lisaks isiklikule ja teoreetilisele osale, täiendati õppekava väliskülastustega, mis andis osalejatele võimaluse omandada rohkem kogemusi mitmesugustes institutsioonides (nt koolides, perearstikeskustes, valitsusväliste organisatsioonide juures) ning ühiste arutelude ja mõtisklustega koolitusrühmades, mida toetasid juhendajad. Projekt aitas ka kujundada vaesuses mitte elavate inimeste hoiakuid, tõstes nende teadlikkust mitmetest küsimustest. Vaesuse all kannatavate inimeste teadmised, kellel on väljaõpe ja kelle elulood on läbi mõeldud, võivad täiendada sotsiaaltöötajate tööd ja muuta toetavad protsessid tõhusamaks.

4. Täpsustage, kas on olemas järelmeetmed

Projektimeeskonnal toimusid nõ järelkontrolli kohtumised, kus keskenduti osalejatele. Positiivse kõrvalmõjuna eraldus spontaanselt projekti teise etapi käigus uus protsess: rohujuuretasandil astusid vaesuses elavad inimesed, kes projektis osalesid, samme iseseisvaks organiseerimiseks ja vastastikuse abisüsteemide loomiseks. Vaatamata kõigile jõupingutustele jäi see protsess hiljem katki, kuna seda projekti ei jätkatud.

5. Täiendav informatsioon

Projekt võitis 2013. aastal SozialMarie (iga-aastane auhind suurepärase sotsiaalselt innovaatiliste projektide eest) 1000 EUR-ise auhinna. Rohkem infot selle kohta leiad siit: <http://sozialmarie.org/winners/2013>. Ungari Vaesusevastane võrgustik oli projekti "Kogenud eksperdid 3 regioonis" projektipartneriks, mis algas 2010. aastal ja mis oli "Vaesed vaeste eest" eelprojekt.

LK 14:

Portugal

1. Identifitseerimisandmed

Riiklik võrgustik: EAPN Portugal

Kontaktinfo: Paula França, Paula.D.Franca@seg-social.pt

2. Praktika lühikirjeldus

2009. aastal rakendati kodutute kaasamise riiklik strateegia. NPISA organisatsioon - Kodutute inimeste planeerimise ja sekkumise rühm / Núcleo Planeamento e Intervenção para pessoas em situação de Sem-Abrigo – vastab vajadusele mobiliseerida erinevad partnerid kohalikul tasandil, et edendada integreeritud lähenemist kohapeal. NPISA Porto koosneb mitmest mittetulunduslikust ja avalikust organisatsioonist (kokku 64 üksust) ja ka kodututest endist. See edendab kõigi nende osaliste vahel selget arutelu kodutute vajaduste üle, kuid ka nende organisatsioonide vajadusi, kes nendega koostööd teevad. Idee on tuvastada ja vastata nendele vajadustele, edendada võrgustike loomist, julgustada kodutuid, vältida dubleerimist ja ressurside kattumist. Selle strateegia üheks põhimõtteks, mis on ühtlasi üks uuendusi, mis muudavad selle teistest Euroopa kogemustest erinevaks, on meeskonna juhtumikorraldaja olemasolu, kes jälgib isikut protsessi

kõigil etappidel (individuaalse lähenemisviisi) ja tagab 3 aasta jooksul täiendava järelkontrolli.

3. Selgitage lühidalt, kuidas kirjeldatud tegevus vastab kontroll-loendis esitatud kriteeriumidele

NPISA töö on aidanud tagada paremat tegelemist kodutusega ning paremat sotsiaalset kaasatust neile, kes seda kogevad. NPISA Porto on tuvastanud 2500 kodutut, kellest 900 abistatakse ja 22 on juba kaasatud tööturule (projekti Plataforma + Emprego - Platform Employment Plus kaudu). Julgustamine on samuti oluline: algusest peale kaasas rühm oma tegevustesse kodutuid. Aja jooksul, eesmärgiga kaasata inimesi läbi kunsti, loodi grupp As Vozes do Silêncio - Vaikuse hääled, mis on võimaldanud kodutute kaasamise läbi seminaride, filmide jms, koos üldsuse ja teiste huvirühmadega. Selle algatuse raames loodi ka 2013. aastal sõltumatu liikumine Uma vida como a Arte – *Elu kui kunst*. NPISA kaudu oli võimalik koondada kõik kodututega töötavad vabatahtlike rühmad ja korraldada nende tööd. Kaasatud partnerite mitmekesisus on võtmeteguriks. Metoodika põhineb avaliku ja erasektori osalejate vahelisel võrgustikul, mistõttu see ei asenda avalikke teenuseid.

4. Täpsustage, kas on olemas järelmeetmed

NPISA Porto jätkab tööd, kuna see aitas kaasa muude struktuuride ja projektide arendamisele, mida selles valdkonnas rakendatakse, eesmärgiga edendada kodutute paremat sotsiaalset kaasatust.

5. Täiendav informatsioon

- ✓ **Plataforma + Emprego:** <http://www.plataformamaisemprego.pt>
- ✓ **As Vozes do Silêncio:** <https://www.facebook.com/asvozesdosilencio/timeline>
- ✓ **Uma Vida como a Arte (A Life as Art):**
<http://umavidacomoaarte.wix.com/umavidacomoaarte>;
https://www.facebook.com/umavidacomoaarte/info/?tab=page_info

LK 16:

Informatsioon ja kontakt

Lisateabe saamiseks selle väljaande ja EAPNi tööhõivet puudutavate tegevuste kohta, võtke palun ühendust

Amana Ferro, EAPN'i Poliitika vanemametnik
amana.ferro@eapn.eu – 0032 2 226 58 50

Lisateabe saamiseks EAPNi poliitika kohta, võtke palun ühendust

Sian Jones, EAPN Poliitika koordinaator
sian.jones@eapn.eu - 0032 2 226 58 59

EAPN'i üldiste väljaannete ja tegevuste kohta saab lisainfot veebilehelt www.eapn.eu

Euroopa vaesusvastane võrgustik (EAPN) on 1990.aastal rajatud sõltumatu vabariikide ja töörühmade võrgustik, mis tegeleb vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastase võitlusega Euroopa Liidu liikmesriikides.

EUROOPA VAESUSEVASTANE VÕRGUSTIK. Reprodutseerimine on lubatud eeldusel, et tekst sisaldab kohaseid viiteid algallikale. Veebruar 2016.

Seda väljaannet toetab Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni program "EaSI"(2014-2020). Lisateavet saab: <http://ec.europa.eu/social/easi>

Euroopa Komisjon ega ükski Komisjoni nimel tegutsev inimene ei vastuta antud publikatsioonis sisalduva info kasutamise eest. Fotode, mis ei ole kaitsitud Euroopa Liidule autoriõigustega, kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb küsida luba otse nende autoriõiguse omanikult.